11.11.2026

Kunta- ja alueosasto
Mervi Kuittinen, Teemu Eriksson

Hallintovaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntalain muuttamisesta 150/2026 vp.

Hallintovaliokunta on pyytänyt valtiovarainministeriöltä vastinetta otsikkoasiassa valiokunnalle annettujen asiantuntijalausuntojen johdosta. Valtiovarainministeriö esittää kohteliaimmin vastineenaan seuraavaa.

Kuntien seuranta, laillisuusvalvonta ja varautumisen yleinen ohjaus, kuntalain 10 §:n muuttaminen

Suomen Kuntaliitto ry:n lausunnon mukaan ohjaustoimivallan rajat tulee kuvata selkeästi. Valtiovarainministeriön toimivalta kattaa varautumisen yleisen ohjauksen siltä osin kuin toiminnasta ja taloudesta säädetään ministeriön toimialaan kuuluvassa lainsäädännössä; muilta osin ohjaustoimivalta on sektoriministeriöillä. Kuntaliitto korosti asiantuntijalausunnossaan, että ohjauksen tulee olla luonteeltaan yleistä informaatio- ohjausta, eikä se voi kohdistua yksittäiseen kuntaan. Kunnat päättävät itsenäisesti, miten ne ottavat ministeriön ohjeet ja suositukset toiminnassaan huomioon. Esitys ei muuta kuntalain 14 §:ssä säädettyä lähtökohtaa, jonka mukaan valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta ja käyttää kunnan päätösvaltaa.

Vammaisfoorumi ry:n asiantuntijalausunnon mukaan varautuminen ei nykyisellään riittävästi turvaa vammaisten henkilöiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia saada tietoa saavutettavasti ja toimia esteettömästi varautumista vaativissa häiriö- tai poikkeustilanteissa. Vammaisjärjestöjen kokemuksen mukaan varautumisen kehittämisessä ei riittävästi hyödynnetä vammaisjärjestöjen tai paikallisten vammaisneuvostojen erityisasiantuntemusta. Lausunnon mukaan myös CRPD-komitea on ilmaissut Suomelle huolensa vammaisten henkilöiden erityistarpeiden puutteellisesta huomioimisesta varautumistoiminnassa ja huolensa vammaisjärjestöjen ja niiden erityisasiantuntemuksen riittämättömästä osallistamisesta varautumistoiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen (artikla 11 Vaaratilanteet ja humanitaariset hätätilat, kohta 20). CRPD-komitea suosittelee, että Suomi varmistaa varautumiseen sisältyvän tarvittavat toimenpiteet vammaisten henkilöiden suojelun ja turvallisuuden varmistamiseksi ja vammaisia henkilöitä edustavien järjestöjen osallistamiseksi varautumisen suunnitteluun, toteuttamiseen ja seurantaan (kohta 21). Lausunnon mukaan näkövammaisten liitto esitti luonnoksesta lausuessaan, että kuntalain 10 §:n muutosesityksen esitöihin kirjataan selkeästi se, että sekä varautumisen että siitä tiedottamisen ohjauksessa ja seurannassa on tosiasiassa huomioitava yhdenvertaisuus, esteettömyys ja saavutettavuus ja erityisryhmien kuten vammaisten henkilöiden erityistarpeet ja osallistettava sekä vammaisjärjestöt että vammaisia henkilöitä ja vammaisjärjestöjä edustavat vammaisneuvostot varautumisen suunnitteluun, toteuttamiseen ja seurantaan YK:n vammaissopimuksen 4.3 artiklan edellyttämällä tavalla. Vammaisfoorumi toistaa Näkövammaisten liiton esityksen ja perustelee sitä YK:n vammaissopimuksen velvoitteilla.

Valtiovarainministeriön vastine: Esityksessä säädettäisiin valtiovarainministeriölle toimivalta kuntien toiminnan ja talouden varautumisen yleisestä ohjauksesta ja seurannasta siltä osin kuin se ei kuulu muun

ministeriön toimialaan. Ehdotetussa säännöksessä yleisellä ohjauksella tarkoitetaan sellaista ohjausta, joka ei kohdistu kunnille erityislainsäädännössä säädettyyn tehtävään. Ohjaus olisi myös luonteeltaan yleistä, eikä se kohdistuisi yksittäiseen kuntaan. Ehdotetussa sääntelyssä tarkoitettu valtiovarainministeriön ohjaus olisi informaatio-ohjausta. Ministeriön antama ohjaus ei sitoisi kuntia, vaan kunnat päättäisivät itse, miten ja missä laajuudessa ne huomioisivat ministeriön esittämät ohjeet ja suositukset. Ehdotetun sääntelyn nojalla ei voitaisi antaa kuntia sitovia määräyksiä tai puuttua kuntien yksittäisiin päätöksiin. Käytännössä ohjausta toteutettaisiin esimerkiksi ohjauskirjeillä ja keskustelutilaisuuksilla. Valtiovarainministeriön ohjaustoimivalta kattaisi kuntien toiminnan ja talouden varautumisen yleisen ohjauksen siltä osin kuin toiminnasta ja taloudesta säädetään valtiovarainministeriön toimialaan kuuluvassa lainsäädännössä. Ministeriön toimialaan kuuluvat muun muassa kuntalaki, laki kunnan peruspalvelujen valtionosuuksista sekä laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta. Lisäksi valmiuslaissa säädetään eräistä poikkeuksista kuntien hallintoon, jotka voidaan ottaa käyttöön poikkeusoloissa.

Kysymyksessä on valtion ja kunnan suhdetta koskeva sääntely. Ehdotettu säännös koskee kuntien seurantaa, laillisuusvalvontaa ja varautumisen yleistä ohjausta. Järjestöjen roolin huomiointi ja erityisryhmien erityistarpeet tulisi ottaa huomioon etenkin paikallisessa varautumisessa.

Aloiteoikeus, kuntalain 26 §:n ja 90 §:n muuttaminen

Suomen Kuntaliitto ry:n asiantuntijalausunnon mukaan kuntalain 26 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että useamman kunnan yhteinen nuorisovaltuusto voisi tehdä aloitteita kaikille näille kunnille. Kuntaliitto pitää täsmennystä tarpeellisena. Perusteluissa ja toimeenpanon tuessa olisi lisäksi hyvä todeta, että kukin kunta käsittelee aloitteen omassa toimivallassaan ja vastaa itse aloitteen tekijälle annettavista tiedoista. Kuntalain 90 §:n 2 momentin 2 kohdan n alakohdan mukaan hallintosäännössä annetaan jo nykyisin tarpeelliset määräykset 23 §:ssä tarkoitetun aloitteen käsittelystä ja aloitteen tekijälle annettavista tiedoista. Lausunnon mukaan, kun nuorisovaltuuston aloiteoikeuteen ehdotetaan sovellettavaksi 23 §:ää, aloitteiden käsittely tulee jo tämän kautta hallintosääntömääräysten piiriin. Erillinen maininta nuorisovaltuustosta 90 §:ssä on siten ainakin osin päällekkäistä sääntelyä. Ehdotettu 90 §:n muutos edellyttäisi käytännössä hallintosäännön päivittämistä kaikissa kunnissa. Kuntaliitto pyytää varaamaan muutokselle riittävän siirtymäajan, jotta muutokset voidaan tehdä osana hallintosääntöjen muuta päivitystyötä. Luontevin ajankohta olisi valtuustokauden vaihtuminen tai vähintään noin vuoden siirtymäaika lain voimaantulosta. Kuntaliitto esitti, että kuntien hallintosäännöt olisi saatettava 90 §:n mukaiseksi viimeistään 31.12.2027.

Suomen Nuorisovaltuustojen liitto ry:n asiantuntijalausunnon mukaan ehdotettu kirjaus pykälään 26 on aiempaa parempi nuorisovaltuustojen kannalta. Myös velvoite määritellä nuorisovaltuustojen aloiteoikeuteen liittyvät käytännöt kuntien hallintosäännöissä on tarkoituksenmukaista. Nuva ry on kuitenkin edelleen huolissaan siitä, onko muutos riittävä hallitusohjelman tavoitteeseen nähden. Nuorisovaltuustoselvityksissä on tunnistettu, että nuorisovaltuustojen alueelliset erot ovat suuria ja aloitekäytännöt vaihtelevat ja nuorten vaikutusmahdollisuudet riippuvat täysin siitä, millä paikkakunnalla he asuvat. Kuten esityksessäkin todetaan, tavoite on vahvistaa nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia, mutta muutos jää “nykytilaa selkiyttäväksi” sen sijaan, että tarjoaisi nuorille aidosti uusia tai vahvempia oikeuksia. Lausunnon mukaan nuorisovaltuustojen yleisin tapa tehdä aloitteita on suora aloiteoikeus. Vuoden 2026 Nuorisovaltuustoselvityksen mukaan suora aloiteoikeus on käytössä 56,7% kuntien nuorisovaltuustoista. Esityksessä todetaan, että nuorisovaltuustoille voidaan edelleen myöntää oikeus tehdä aloitteensa suoraan valtuustolle. Nuva ry on jo aiemmin tuonut esiin huolensa siitä, että lakimuutos voi pahimmillaan johtaa suorien aloiteoikeuksien poistamiseen, jos kunnat tulkitsevat pykälän 23 mukaisen aloiteoikeuden uudistetun lain perusteella riittäväksi. Lausunnossa korostetaan, että kunnille tulee muodostaa selkeät ohjeet siitä, miten lakia tulkitaan ja ettei hallintosääntöön tarvitse tehdä muutoksia, jos nuorisovaltuuston aloiteoikeus on siellä jo määritelty. Lisäksi lausunnossa esitetään toive, että kuntia kannustetaan vahvasti ottamaan käyttöönsä nuorten mielestä vaikuttavin aloitekanava, eli suora aloiteoikeus.

Vammaisfoorumi ry:n asiantuntijalausunnossa todettiin kansainvälisten sopimusten velvoittavuudesta ja esitettiin aloiteoikeudesta säätämistä kuntalain 28 §:ssä. Vammaisfoorumi esitti, että eduskunnan hallintovaliokunta palauttaa kyseiseen pykälään siinä lausuntokierroksella olleessa luonnoksessa olleen

kirjauksen. Lausunnon mukaan eduskunnalle annetusta hallituksen esityksestä on poistettu sekä vammaisvaikutusten arviointi että vammaisneuvostojen aloiteoikeus. Vammaisfoorumi pitää toimintaa moitittavana ja huomauttaa sen olevan ristiriidassa YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen sekä YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien komitean (CRPD-komitea) Suomelle syyskuussa 2025 antamien suositusten kanssa.

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry:n lausunnon mukaan luonnosvaiheessa hallituksen esityksessä oli vielä vanhus- ja vammaisneuvoston aloiteoikeus kuntalain 23 §:n mukaisesti, mutta tässä hallituksen esityksessä sitä ei enää ole mukana. EETU ry vaati lausunnossaan, että se otetaan mukaan kuntalain muutokseen. Aloiteoikeuden lisäksi olennaista on vanhusneuvoston mahdollisuus vaikuttaa asioiden valmisteluun varhaisessa vaiheessa. Olennaista on oikea-aikainen ja kattava tiedonkulku vanhusneuvoston, viranhaltijoiden ja päätöksentekijöiden välillä. EETU ry ehdotti lisäksi, että lakiin lisätään erillinen vanhusneuvostojen aloiteoikeus. Lisäksi EETU ry ehdottaa, että lakiin kirjattaisiin vanhusneuvostojen oikeus saada puhe- ja läsnäolo-oikeus keskeisimpien lautakuntien ja jaostojen kokouksiin tuomaan alueen tai kunnan ikääntyneitä koskevaa tietoa valmisteluun.

Valtiovarainministeriön vastine:

Esityksen tavoitteena on vahvistaa nuorisovaltuustojen osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä selkiyttää sääntelyä. Esityksen tavoitteena on myös selkeyttää nuorisovaltuuston aloitteiden käsittelyn prosessia kunnissa. Ehdotus liittyy pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmakirjaukseen, jonka mukaan hallitus edistää nuorten osallisuutta ja alueellista yhdenvertaisuutta muun muassa vahvistamalla nuorisovaltuustojen asemaa kunnissa ja hyvinvointialueilla.

Nuorisovaltuustolla, kuten myös vanhusneuvostolla ja vammaisneuvostolla, on mahdollisuus tehdä aloitteita jo nykyisen kuntalain 23 §:n ja kuntien hallintosääntöjen nojalla. Kuntalain 23 §:ssä säädetään aloiteoikeudesta. Kunnan asukkaalla, kunnassa toimivalla yhteisöllä ja säätiöllä sekä sillä, joka omistaa tai hallitsee kiinteää omaisuutta kunnassa, on oikeus tehdä aloitteita kunnan toimintaa koskevissa asioissa. Aloitteen tekijälle on ilmoitettava aloitteen johdosta suoritetut toimenpiteet. Lisäksi palvelun käyttäjällä on oikeus tehdä aloitteita kyseistä kunnan palvelua koskevassa asiassa. Valtuuston tietoon on saatettava vähintään kerran vuodessa sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa tehdyt aloitteet ja niiden johdosta suoritetut toimenpiteet. Kuntalain 90 §:n 1 momentin 2) kohdan alakohdan n) mukaan kunnan hallintosäännössä annetaan tarpeelliset määräykset 23 §:ssä tarkoitetun aloitteen käsittelystä ja aloitteen tekijälle annettavista tiedoista.

Nuorisovaltuustoa koskevassa kuntalain 26 §:ssä säädettäisiin erikseen nuorisovaltuuston aloiteoikeudesta ja siten täsmennettäisiin lain tasolla nuorisovaltuuston oikeutta tehdä aloitteita kunnan toimintaa koskien. Esitetyn säännöksen perusteella nuorisovaltuustolla olisi jatkossa säännösperustaisesti oma aloiteoikeus. Tästä syystä esitetään, että kunnan hallintosäännössä tulisi olla erikseen tarpeelliset määräykset niin kutsutun kuntalain 23 §:ssä tarkoitetun kuntalaisaloitteen lisäksi myös nuorisovaltuuston aloitteiden käsittelystä ja aloitteen tekijälle annettavista tiedoista.

Aloitteiden käsittelystä kunnan hallinnossa ei esitetä säädettäväksi tarkemmin erikseen. Lain 26 §:ään esitetyllä viittauksella 23 §:ään tarkoitetaan sitä, että nuorisovaltuustolle säädettäväksi esitetty aloiteoikeus koskisi 23 §:n 1 momentissa säädetysti kunnan toimintaa koskevia asioita. Kunnan toiminta on määritelty 6 §:n 2 momentissa ja se on kuntakonsernia laajempi käsite. Aloiteoikeus olisi siten laaja, ja kattaisi siten esimerkiksi kunnan järjestämisvastuulla olevat palvelut riippumatta siitä, millä tavoin ja kenen toimesta palvelut tuotetaan. Lisäksi viittaus merkitsee, että nuorisovaltuuston aloitteet tulisi käsitellä lain 23 §:n mukaisesti. Tämä tarkoittaisi, että aloitteen tehneelle nuorisovaltuustolle tulisi ilmoittaa aloitteen johdosta suoritetut toimenpiteet. Lisäksi viittaus merkitsisi, että valtuuston tietoon olisi saatettava vähintään kerran vuodessa sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa tehdyt aloitteet ja niiden johdosta suoritetut toimenpiteet. Lisäksi esitetyn säännöksen mukaan noudatettaisiin kunnan hallintosäännön määräyksiä aloitteen käsittelystä ja aloitteen tekijälle annettavista tiedoista. Hallintosäännössä annettaisiin tarpeellisia aloitteen käsittelyä ja raportointia täydentäviä ja lisääviä määräyksiä. Aloitteen käsittelystä vastaisi kunkin kunnan hallintosäännön mukaisesti toimivaltainen viranomainen.

Esityksen mukaan nuorisovaltuuston asema vaikuttamistoimielimenä merkitsee sitä, että sen tekemien aloitteiden käsittely poikkeaisi 23 §:ssä tarkoitetuista kunnan jäsenen tai palvelunkäyttäjien tekemistä aloitteista. Esityksen 90 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että kunnan hallintosäännössä voitaisiin esimerkiksi myöntää oikeus tehdä aloitteita suoraan kunnanhallitukselle tai valtuustolle, antaa määräyksiä aloitteiden raportoinnista toimielimille ja siitä, miten aloitteiden käsittelystä annettaisiin tietoja aloitteen tekijöille. Useissa kunnissa on mahdollistettu nuorisovaltuuston aloitteiden esittäminen valtuustolle.

Hallintosäännön muuttamista koskevan siirtymäajan osalta esityksen mukaan kunnan hallintosäännön tulisi olla 90 §:n 1 momentin 2 kohdan n alakohdan mukainen viimeistään 31.8.2027. Kyseinen siirtymäaika on pidempi kuin esimerkiksi vuonna 2021 ja 2023 hallintosääntöjen muutosten tekemiseksi säädetyt siirtymäajat.

Lausunnolla ollessa esitysluonnoksessa oli esitetty vaihtoehtoa, jossa nuorisovaltuuston, vammaisneuvoston ja vanhusneuvoston aloiteoikeutta olisi täsmennetty niitä koskevissa pykälissä viittamaalla kuntalain 23 §:ään. Lausuntokierroksen jälkeen esityksen jatkovalmistelussa todettiin tarve vahvistaa nykytilaan verrattuna erityisesti nuorisovaltuuston aloiteoikeutta ja aloitteiden käsittelyä säännösperustaisesti. Muiden vaikuttamistoimielinten osalta katsottiin nykytilanteen säilyttäminen tarkoituksenmukaiseksi. Niiden asema ei esityksellä heikkene.

Aloiteoikeuden korostaminen nuorisovaltuustojen osalta on tärkeää, koska alle 18-vuotiaalla ei ole kuntavaaleissa äänioikeutta tai vaalikelpoisuutta, eivätkä he siten voi muiden vaikuttamistoimielinten jäsenten tapaan äänestää oman ikäryhmänsä edustajaa kunnan valtuustoon ja päästä sitä kautta vaikuttamaan kunnan päätöksentekoon. Hallintosäännössä voidaan antaa nuorisovaltuuston aloitteiden lisäksi myös muiden vaikuttamistoimielinten aloitteita koskevia täsmentäviä määräyksiä sekä vaikuttamistoimielimien asemaan liittyviä muita määräyksiä.

Esityksen valmistelussa käsiteltiin vaihtoehtoa, että aloitteiden käsittelyä koskevasta prosessista olisi säädetty yksityiskohtaisemmin. Tämä katsottiin ongelmalliseksi, koska tällöin puututtaisiin kuntien hallintosääntöjen mukaisiin hallintomenettelyihin ja mahdollisesti toimielinten kokouksissa läsnä- ja puheoikeutettujen määrittelyyn. Kunkin kunnan hallintosäännössä on päätöksentekoja hallintomenettelyyn liittyvät määräykset kuntalain 90 §:n mukaisesti. Toimivaltainen kunnan viranomainen määräytyy kunkin kunnan hallintosäännön määräyksillä. Aloitteet voivat koskea usean eri viranomaisen toimivaltaan kuuluvia asioita. Kunnat päättävät itsehallintonsa nojalla hallintosääntöönsä otettavista tarvittavista määräyksistä.

Vaikuttamistoimielinten asemaa ja kunnan asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallistumista kunnan toimintaan voidaan vahvistaa kunkin kunnan päättämillä tavoilla. Voimassa olevaan kuntalakiin koottiin vaikuttamistoimielimiä koskeva velvoittava sääntely. Vaikuttamistoimielimen ovat osallistumis- ja vaikuttamiskanavia ja eroavat siten asemaltaan kuntalain 30 §:ssä tarkoitetuista kunnan toimielimistä. Kunnan tulee kuntalain 22 §:n ja 26–28 §:n mukaisesti edistää osallistumista ja vaikuttamista sekä varmistaa osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Kuntalain 37 §:n mukaan kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet. Kuntalain sääntely on luonteeltaan mahdollistavaa, mikä jättää riittävää harkintavaltaa kunnille muun muassa osallistumisen keinovalikoiman käytön suhteen. Kuntalain säätämisen yhteydessä arvioitiin myös vaikuttamistoimielimiä koskevan velvoittavan sääntelyn osalta kunnille jäävän riittävää harkintavaltaa päättää käytännön toteuttamistavoista paikalliset olosuhteet huomioiden.

Kuntalain nuorisovaltuustoa koskevassa 26 §:ssä säädetään, että nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä (nuorisovaltuusto) ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Nuorisovaltuusto voi olla useamman kunnan yhteinen. Pykälän 2 momentin mukaan nuorisovaltuustolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä kunnan asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen sekä muissakin asioissa, joiden nuorisovaltuusto arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä. Nuorisovaltuusto tulee ottaa mukaan lasten ja nuorten osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen kunnassa. Lasten ja nuorten osallistumisesta ja kuulemisesta säädetään nuorisolain 24 §:ssä,

Kunnan toiminta ja kunnassa päätettävät asiat koskettavat laajasti lapsia ja nuoria. Nuorisovaltuustot itsessään eivät riitä ainoaksi nuorten vaikuttamiskeinoksi, vaan nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia tulee edelleen kehittää myös muutoin, Säännös täydentää siten 22 §:ää, jonka mukaan valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista (HE 268/2014 vp. s. 154).

Kuntalain 28 §:ssä säädetään vammaisneuvostosta. Pykälän mukaan vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava vammaisneuvosto. Vammaisneuvosto voi olla useamman kunnan yhteinen. Vammaisilla henkilöillä sekä heidän omaisillaan ja järjestöillään tulee olla vammaisneuvostossa riittävä edustus. Kunnanhallituksen on huolehdittava vammaisneuvoston toimintaedellytyksistä. Vammaisneuvostolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä vammaisten henkilöiden hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta. Vammaisneuvoston asettaminen säädettiin kuntalain säätämisen yhteydessä voimassa olleen vammaispalvelulain (Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista) sääntelystä poiketen kunnalle pakolliseksi. Kuntalain säätämiseen johtaneessa hallituksen esityksessä todettiin, että vammaispolitiikan kansalliset ja kansainväliset vammaisten henkilöiden perus- ja ihmisoikeuksia korostavat linjaukset sekä kunta-, palvelu- ja väestörakenteen muuttuminen ja epävarma taloudellinen tilanne edellyttävät vammaisneuvostojen aseman turvaamista. Vammaisneuvostojen asema säädettiin yhdenvertaiseksi muita väestöryhmiä edustavien toimielimien kanssa. Vammaisilla henkilöillä ja heitä edustavilla järjestöillä on arvokasta kokemus- ja muuta tietoa, jota kunnissa voidaan hyödyntää palvelujen ja muun toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä. Perusteluissa todetaan, että vammaisneuvoston tehtäviin voi kuulua muun muassa aloitteiden, kannanottojen ja lausuntojen tekeminen. Vaikuttamistehtävän hoitaminen edellyttää, että vammaisneuvosto saa hyvissä ajoin tiedot ajankohtaisista hankkeista ja myös sen oma aloitteinen rooli on tärkeä. (HE 268/2014 vp., s. 157). Vammaisneuvostosta säätämisen katsottiin vahvistaa vammaisten asemaa vaikuttaa kunnan toimintaan (HE 268/2014 vp., s. 254).

Vastaavasti kuntalain 27 §:ssä säädetään vanhusneuvostoista ja vanhusneuvostolle annettavasta mahdollisuudesta vaikuttaa kunnan toimintaan.

Kirjanpito, kuntalain 112 §:n muuttaminen

Suomen Kuntaliitto ry:n asiantuntijalausunnossa pidettiin muutoksia pääosin oikeustilaa selkeyttävinä sekä kirjanpitokäytäntöjen yhdenmukaisuutta ja vertailukelpoisuutta parantavina. Lausunnon mukaan ehdotuksesta ei käy selkeästi ilmi, miten menetellään esimerkiksi tilanteessa, jossa kunta on kirjannut aikaisemmilta vuosilta tuloa tuotoksi valmistusasteen perusteella, eikä suorite ole valmistunut vuoden 2028 aikana. Mikäli nämä tuotot tulisi kirjata kuluksi, Kuntaliitto ehdotti tältä osin siirtymäaikaa aikaisintaan ajankohtaan 1.1.2031.

Valtiovarainministeriön vastine: Esityksen siirtymäsäännöksen mukaan lain 112 §:ään ehdotettavia muutoksia kirjanpitolain soveltamisesta sovellettaisiin eräin poikkeuksin 1.1.2028 alkaen.
Tämä siirtymäaika koskee myös Suomen Kuntaliiton lausunnossa tarkoitettua kirjanpitolain 5 luvun 4 §:än soveltamista koskevaa poikkeusta. Pykälässä säädetään tulon kirjaamista tuotoksi valmistusasteen perusteella. Pitkän valmistusajan vaativasta suoritteesta syntyvä tulo saadaan tietyin edellytyksin kirjata tuotoksi valmistusasteen perusteella, ja sitä on mahdollista soveltaa kunnissa kirjanpitolain mukaan. Valtiovarainministeriön käytössä olevien tietojen perusteella säännöstä ei ole sovellettu kunnissa. Muutos on siten teknisluonteinen. Siirtymäsäännöksessä ei edellytetä mahdollisten tehtyjen kirjausten poistamista kirjanpidosta, kuten jo tuotoksi kirjattujen tulojen kirjaamista kuluksi. Tarvittaessa kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaosto voi antaa kirjanpito-ohjeen 112 §:n muutosten soveltamisesta ja sääntelystä voidaan antaa informaatio-ohjausta kunnille.